

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет дошкільної та початкової освіти
Кафедра педагогіки та інклюзивної освіти

Проректор із науково-педагогічної роботи _____ О. А. Кузнецова

7 серпня 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ДОШКІЛЬНОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

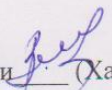
Ступінь бакалавр
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 012 Дошкільна освіта
освітня програма Дошкільна освіта

2019 – 2020 навчальний рік

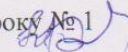
Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. ().
Суходолінського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Вдовиченко Раїса Петрівна, доцент кафедри педагогіки та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та інклюзивної освіти
Протокол від « 27 » серпня 2019 року № 1

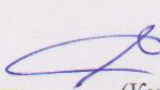
Завідувач кафедри педагогіки та інклюзивної освіти (Хайрудінов М.А.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету дошкільної та початкової освіти

Протокол від « 27 » серпня 2019 року № 1
Голова навчально-методичної комісії (Ю.О. Бабаян)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від « 27 » серпня 2019 року № 14

Голова навчально-методичної комісії університету (Кузнецова О.А.)

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни “Організація і керівництво дошкільною освітою в Україні” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта| Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом цієї дисципліни є питання організації діяльності ЗДО як соціально-педагогічної системи та управління нею із урахуванням внутрішніх і зовнішніх «зв’язків відносин» у цілісній системі освіти України.

Міждисциплінарні зв’язки: педагогіка, психологія, філософія, фахові методики дошкільної освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та результати навчання

1.1. Мета вивчення курсу: набуття інтегральних, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей щодо здійснення інноваційної управлінської, моніторингової, адміністративної, фінансово-економічної, соціальної, психологічної діяльності у дошкільних навчальних закладах.

1.2. Завдання вивчення курсу: теоретична підготовка та набуття практичних навичок студентів з таких питань:

- реалізовувати основні функції управлінського циклу (аналітичну, організаційну, планувальну, функції керівництва та контролю) в процесі управління різними видами діяльності закладу дошкільної освіти (адміністративно-господарчої, освітньої, методичної, інноваційної);
- забезпечувати діяльність закладу дошкільної освіти в режимі розвитку, а не тільки функціонування;
- здійснювати підприємницьку діяльність, запроваджувати маркетинг в умовах сучасного закладу дошкільної освіти ;
- забезпечувати діяльність закладу дошкільної освіти як відкритої соціальної системи в умовах сучасного вітчизняного суспільства.

Передумови для вивчення дисципліни: програма змістовно взаємопов’язана з дисциплінами: Педагогіка, Психологія, Методики викладання навчальних дисциплін.

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1	навички креативного мислення, набуття гнучкого образу мислення, який дозволяє зрозуміти та розв’язати проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі дошкільної освіти
ПРН 2	уміння до імплементації законодавчих та нормативно-правових актів у галузі дошкільної освіти
ПРН 3	уміння творчо-критично мислити з дотриманням норм і правил інтелектуальної власності
ПРН 4	уміння працювати в міжнародному середовищі, виявляючи толерантне ставлення до інших культур
ПРН 5	навички досконалого володіння різними стилями (офіційно-діловий, науковий, художній) українською мовою як державною та іноземною на необхідному професійному рівні
ПРН 6	уміння формулювати педагогічно-наукову задачу, для її вирішення використовувати потрібну інформацію та методологію для досягнення обґрунтованого висновку
ПРН 7	уміння приймати управлінські рішення у галузі дошкільної освіти

ПРН 8	уміння організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти та представляти її результати передусім у власних публікаціях
ПРН 9	уміння встановлювати співвідношення ролі культури, науки в розвитку цивілізації і пов'язаних з цим сучасних соціальних і етичних проблем, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знати структуру, форми і методи наукового пізнання, їх еволюцію
ПРН 10	уміння аналізувати знання про сферу освіти, сутність, зміст і структуру освітніх процесів, володіти системою знань про історію та сучасні тенденції розвитку педагогічних концепцій і предметних методик
ПРН 11	уміння аналізувати сучасні освітні технології: сутність, завдання, класифікація, практична значущість; методика організації індивідуальної, фронтальної, групової форми роботи з учнями; нетрадиційні методи і форми організації навчально-пізнавальної діяльності дошкільників; вимоги до організації різних видів занять
ПРН 12	уміння здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетентності викладача початкової школи
ПРН 13	уміння використовувати інтерактивні методи викладання; розв'язувати психолого-педагогічні ситуації
ПРН 14	уміння переносити знання у власний педагогічний досвід; критично аналізувати різні педагогічні теорії навчання та виховання, давати самостійну оцінку різноманітним явищам педагогічної теорії і практики
ПРН 15	уміння застосовувати у практичній діяльності знання із нових педагогічних технологій, використовувати елементи інноваційних методик під час викладання фахових дисциплін

Мова навчання – українська

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1	<i>Загальнонавчальна.</i> Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного віку; чинним нормативним забезпеченням дошкільної освіти тощо.
ЗК-2	<i>Інформаційно-аналітична.</i> Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
ЗК-3	<i>Дослідницько-праксеологічна.</i> Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно
ЗК-4	<i>Комунікативна.</i> Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів
ЗК-5	<i>Громадянська компетентність.</i> Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту

	власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема дошкільників; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України.
ЗК-6	<i>Соціокультурна.</i> Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.
ЗК-7	<i>Міжособистісної взаємодії.</i> Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.
ЗК-8	<i>Рефлексивна.</i> Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку дошкільників, творчому підході до освітнього процесу ЗДО. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання дітей; здатність до педагогічної рефлексії.
ЗК-9	<i>Інформаційно-комунікаційна.</i> Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності й у повсякденному житті.

II. Фахові:

ФК-1	<i>Дослідницька.</i> Здатність використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи науково-педагогічних досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі дошкільної та вищої освіти, а також підвищення професійної майстерності викладача, вихователя.
ФК-2	<i>Проектувальна.</i> Здатність і готовність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні технології з метою забезпечення оптимальних умов пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку, студентів ЗВО, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування.
ФК-3	<i>Організаційна.</i> Здатність організувати навчально-пізнавальну, виховну діяльність дошкільників та студентів, організації їх самостійної, пошукової роботи, участь у роботі кафедри, в організації та проведенні семінарів, конференцій, педагогічних читань, виставок, конкурсів, у розробленні навчально-методичних матеріалів щодо покращення якості роботи та професійної майстерності.
ФК-4	<i>Предметна.</i> Здатність і готовність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері освіти, спираючись на знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу і методик навчання.
ФК-5	<i>Культурологічна.</i> Здатність і готовність вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості, володіння культурою спілкування державною та однією з іноземних мов.
ФК-6	<i>Інформаційна.</i> Здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні

	технології, опрацювати різні види інформації.
ФК-7	<i>Продуктивна.</i> Здатність працювати, отримувати результат, ухвалювати рішення та відповідати за них.
ФК-8	<i>Автономізаційна.</i> Здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

КРЕДИТ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Поняття дошкільної освіти, завдання і принципи її організації в Україні

Поняття «дошкільна освіта», «система дошкільної освіти». Сутність понять управління, керівництво, менеджмент. Поняття управлінського циклу. Завдання та принципи організації дошкільної освіти в Україні. Державна політика у сфері дошкільної освіти. Роль сім'ї у здобутті дошкільної освіти.

Законодавча база функціонування дошкільної освіти в Україні. Завдання законодавства України про дошкільну освіту. Значення міжнародних документів та законодавчих актів України в галузі охорони дитинства.

Тема 2. Історичний огляд розвитку суспільного дошкільного виховання в Україні. Нормативно-організаційні засади діяльності ЗДО.

Захистки для бідних дітей (1770 р.) німецького пастора Фрідріха Оберліна. Перші дитячі садки у Франції(1837 р.).

Повноваження закладу дошкільної освіти. Типи ЗДО та їх характеристика. Статус ЗДО, заснованих на різних формах власності. Значення та зміст Положення про заклад дошкільної освіти та Статут ЗДО.

КРЕДИТ II. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В РАЙОНІ, МІСТІ, ОБЛАСТІ, ДЕРЖАВІ

Тема 3. Організаційна структура та завдання органів управління дошкільною освітою. Керівництво дошкільною освітою органами освіти в районі (місті, області, державі).

Органи управління системою дошкільної освіти. Основні завдання органів управління освітою. Система управління. Характеристика системи управління. Організація як об'єкт управління. Побудова організації. Організаційна структура управління. Класифікація організаційних структур управління: лінійні, функціональні, комбіновані. Поняття про педагогічну систему, її характеристика.

Державні органи управління в системі дошкільної освіти. Повноваження Міністерства освіти і науки України в системі дошкільної освіти. Органи управління освітою, підпорядковані обласним, міським, районним державним адміністраціям та органами місцевого самоврядування, їх повноваження.

Органи громадського самоврядування в освіті. Організація роботи органів управління в системі дошкільної освіти. Структура районного, міського (Головного) управління освіти. Основні функції структурних підрозділів управління освіти.

Особливості роботи управлінь освіти на сучасному етапі. Регіональні програми розвитку освіти, їх реалізація.

Тема 4. Державні органи управління дошкільною освітою. Державний контроль за діяльністю дошкільних навчальних закладів. Державна атестація ЗДО.

Державний контроль за діяльністю дошкільних закладів освіти. Нормативно-правова база Державного контролю за діяльністю дошкільних навчальних закладів. Види Державного контролю (тематичний, попереджувальний, порівняльний, наступний, оперативний тощо). Методи контролю. Принципи контролю.

Державна атестація ЗДО – основний вид державного контролю. Оприлюднення результатів державного контролю.

КРЕДИТ III. УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 5. Дошкільний навчальний заклад як педагогічна система і об'єкт управління.

Завідувач (директор) дошкільного навчального закладу: керівник і педагог. Модель сучасного керівника ДЗО. Управління інноваційними процесами у ЗДО. Діяльність завідувача (директора) щодо збереження, зміцнення та раціонального використання матеріально-технічної бази ЗДО.

Тема 6. Соціально-психологічні аспекти взаємодії керівника з підлеглими.

Проблема формування й вдосконалення стилю керівництва. Конфлікти, їх попередження і подолання в трудовому колективі ЗДО.

Аналіз соціально-психологічних досліджень із проблеми вивчення особливостей формування й діяльності колективу.

Тема 7. Нормативно-правова основа планування та організації освітнього процесу в дошкільному закладі освіти.

Аналіз результатів навчальної діяльності в закладі дошкільної освіти. Основи документообігу в закладі дошкільної освіти.

КРЕДИТ IV. НАВЧАЛЬНО -МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 8. Методична діяльність як специфічний тип діяльності у дошкільній галузі.

Робота методиста з планування та організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Тема 9. Стратегія та умови професійного розвитку педагога-вихователя в системі інноваційних підходів до методичної роботи у ЗДО.

Нормативно-правова база атестації педагогічних працівників ЗДО. Завдання атестації. Кваліфікаційні категорії та педагогічні завдання. Планування атестації. Процедура проведення атестації. Атестаційна комісія.

3. Рекомендована література

Базова

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. керів.: А.М. Богущ, Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.В. Гавриш та ін. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Гаєвський Б.А. Основи науки управління: Навч. посіб. – Київ, 1997. – 112с.
3. Групові форми методичної роботи з педагогами в сучасному дошкільному навчальному закладі / За заг. ред. К.Л.Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2004. – 144 с.
4. Зайченко О. І, Островерхова Н. М., Даниленко Л. І. Теорія і практика управлінської діяльності районного відділу освіти. - К., 2000. - 352 с.
5. Закон України «Про освіту» (2016).
6. Закон України «Про дошкільну освіту».
7. Довідник керівника дошкільного навчального закладу. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2006.
8. Довідник управлінця. – К., 2005. – 123с.

9. Індивідуальні форми методичної роботи з педагогами в сучасному дошкільному навчальному закладі / За заг. ред. К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2004.
10. Інструктивно-методичні матеріали щодо ведення документації в дошкільних закладах / За заг. ред. К.Л. Крутій. – Запоріжжя, 2005. – 120 с.
11. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту. Підручник. – К., 2003. – 415 с.
12. Мельник Л.П. Психологія управління. – К., 2002.
13. Мойсенюк Н.Є. Педагогіка. – К., 2003 р. (розд. Основи управління загальноосвітнім навчальним закладам).
14. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2004. - 424 с.
15. Крутій К.Л., Маковець Н.В. Інноваційна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: методичний аспект. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2006. – 128с.
16. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Х., 2004. – 204с.
17. Масові форми методичної роботи з педагогами в сучасному дошкільному навчальному закладі / За заг. ред. К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2004. – 128 с.
18. Менеджмент в освіті: навч. посіб. / А. А. Семез ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2011. – 167 с.
19. Менеджмент керівників закладів дошкільної і початкової освіти: Навчально-методичний посібник / Кол.авторів: Шоутен Т., Даниленко Л. І., Зайченко О. І., Софій Н. З. — К.: , 2008. — с. 112.
20. Методична робота в ЗДО / Упоряд. Л.А.Швайка. – Х.: Вид. Група «Основа», 2007. – 288с.
21. Методична робота з педагогічними кадрами в дошкільних закладах України: 36. статей / За ред. Г. П. Лаврентьєвої. - К.: ІСДО, 1993. - 100 с.
22. Підготовка майбутніх спеціалістів до управлінської діяльності / О. М. Харцій // Наука і освіта. – 2011. – № 10 (Психологія). – С. 80-83. – Бібліогр: 3 назви. – укр.
23. Положення про дошкільний навчальний заклад // Освіта України №22 від 25 березня 2003 р.
24. Поніманська Т. І. Основи дошкільної педагогіки.- К.: Абрис, 1998– 128 с.
25. Проскура О. В. Психологічна культура праці завідувачої дошкільного закладу. - К. КМПУВ, 1994.-124 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://doshkillya.ostriv.in.ua> – Назва з екрану.
2. Дитина в дошкільні роки: програма розвитку, навчання та виховання дітей / МОН України, Управ. освіти Запорізької обл. держ. адміністрації, Запорізький обл. ін-т післядипл. пед. освіти, каф. дошк. освіти. – 2-е вид. – Запоріжжя: ЛПКС, 2004. – 268 с.
3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк та ін. – 4-е вид., доопр. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 492 с.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. / Аксьонова О.П., Аніщук А.М, Артемова Л.В. та ін. / наук. кер. О.Л. Кононко. – К. : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. – 452 с.)
5. Українське дошкільня. Програма розвитку дітей дошкільного віку / О. І. Білан та ін. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 264 с.
6. <http://www.mon.gov.ua> — електронний ресурс Міністерства освіти та науки України, що дає можливість ознайомитися з усією нормативною базою освіти України
7. <http://naps.gov.ua> - електронний ресурс Національної Академії педагогічних наук України дозволить познайомитися методологічним та науково-методичним забезпеченням розвитку вітчизняної освіти,

науковим розробленням її законодавчої і нормативної бази, створенням концепцій розвитку дошкільної освіти в Україні, інноваційним освітянським полем досліджень.

8. <http://moippo.mk.ua> - електронний ресурс Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Для студентів денної форми навчання: залік (6 семестр).

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Підготовка та відповіді на практичних заняттях.

Підготовка та виступи з індивідуальними науково-дослідними завданнями. Доповнення на занятті, тестування.

Підготовка та захист проектів і презентації.

Контрольні роботи.